

2022

Patientsäkerhetsberättelse för Elevhälsans medicinska insats

GÄLLER FÖR KALENDERÅRET 2022

HÄGGBLOM ANNA-KARIN, MEDICINSK LEDNINGSANSVARIG
ELEVHÄLSANS MEDICINSKA INSATS

Innehållsförteckning

<i>Inledning</i>	2
<i>Övergripande mål och strategier</i>	2
<i>Samverkan med vårdnadshavare och andra aktörer</i>	7
<i>Gemensamma författningssamlingen 7 kap. 1§. avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m. (HSLF-FS 2016:40)</i>	12
<i>Förbättringsåtgärder under året</i>	12
<i>Kompetensutveckling</i>	13
<i>Analys/riskanalys/resultat</i>	15
<i>Mål och strategier för EMI kommande år, 2023</i>	22

Patientsäkerhetsberättelsen ska ha en sådan detaljeringsgrad att det går att bedöma hur det systematiska patientsäkerhetsarbetet har bedrivits i verksamhetens olika delar, och att informationsbehovet hos externa intressenter tillgodoses. SOSFS 2011:9 7 kap. 3§

Inledning

Enligt patientsäkerhetslagen (2010:659, 3 kap. 11§) ska vårdgivaren varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse. Idén med en patientsäkerhetsberättelse är att för alla, öppet och tydligt visa strategier, mål och resultat av arbetet som gjorts för att förbättra patientsäkerheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka moment som ska ingå i vårdgivarens systematiska patientsäkerhetsarbete. De bestämmer också, enligt 10§, vilka uppgifter som ska ingå i en patientsäkerhetsberättelse.

Enligt patientsäkerhetslagen (2010:659, 3kap. 11§) ska vårdgivaren planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att kravet på god vård i HSL (2017:30) upprätthålls.

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9) 7 kap. 3§, ska patientsäkerhetsberättelsen ha en sådan detaljeringsgrad att det går att bedöma hur arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvalitén som har bedrivits i verksamhetens olika delar och att informationsbehovet hos externa intressenter tillgodoses.

I Ånge kommun så leder MLA (medicinskt ledningsansvarig EMI-elevhälsans medicinska insats) patientsäkerhetsarbetet och upprättar årligen patientsäkerhetsberättelsen enligt delegation av verksamhetschef EMI. Personalens kompetens och kunnande är en grundsten i patientsäkerhetsarbetet och i mötet med elever och vårdnadshavare.

Patientsäkerhetsberättelsen ska hållas tillgänglig för den som önskar ta del av den och ska upprättas 1 mars varje år (SFS 2010:659, 3kap.)

Övergripande mål och strategier

Enligt Patientsäkerhetslagen SFS 2010:659, 3 kap. 1§

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete SOSFS 2011:9, 3 kap. 1§

I SOSFS 2011:9, kap. 1, 1§ står;

1§ Dessa föreskrifter ska tillämpas i arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten i sådan verksamhet som omfattas av i vårt fall av 5 kap. 4§ hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

2§ Föreskrifterna ska även tillämpas i det systematiska patientsäkerhetsarbetet som vårdgivare ska bedriva enligt 3 kap. patientsäkerhetslagen (2010:659).

I SFS 2020:659, kap 1, 1§, så syftar lagen till att främja hög patientsäkerhet inom hälso- och sjukvård och därmed jämförlig verksamhet.

Målet för elevhälsans medicinska insats är att bedriva en god och säker vård där risker och händelser identifieras tidigt och kan förebyggas, samt att alla elever ska ha ett fullgott vaccinationsskydd när de lämnar skolan.

Patientsäkerhetslagen (SFS 2010:659) säger att vi måste ha strategier för att säkra vården för våra elever.

EMI styrs på nationell nivå av Skollagen och Hälso- och sjukvårdslagen samt de av Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter som är relevanta för EMI.

I skollagen, 2 kap. står elevhälsans omfattning.

25 § För eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

26§ En huvudman för kommunal vuxenutbildning får för sina elever anordna sådan elevhälsa som avses i 25§. *Lag (2020:446)*.

Begreppet skolhälsovård har i skollagen (SFS 2010:800) ändrats till elevhälsans medicinska insats (EMI) och regleras utifrån lagstiftningen vilken är en välkänd och respekterad verksamhet såväl nationellt som internationellt. Elevhälsan fick ett gemensamt uppdrag att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. År 2014 kom Socialstyrelsen och Skolverket ut med "Vägledningen för skolhälsan". Syftet med denna var att få en så jämlik elevhälsa som möjligt, ett stöd för vårdgivare och verksamhetschefer i att utforma verksamhet kring elevhälsan.

I Skollagen, 2 kap. 27§, ställs krav på samlad elevhälsa. Varje elev i grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan ska erbjudas minst tre hälsobesök som innefattar allmänna hälsokontroller. Hälsobesöken ska vara jämnt fördelade under skoltiden. Eleven ska dessutom mellan hälsobesöken erbjudas undersökning av syn och hörsel och andra begränsade hälsokontroller. Varje elev i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska erbjudas minst ett hälsobesök som innefattar en allmän hälsokontroll. Enklare sjukvårdsinsatser ska erbjudas liksom hälsobesök. Inom elevhälsan ska det också finnas tillgång till personal med sådan kompetens att de elever som behöver specialpedagogiska insatser kan få det.

Det finns inga hälsoundersökningar som är obligatoriska av skolläkare eller skolsköterska men för skolsköterskor finns däremot ett basprogram att erbjuda gällande hälsoundersökningar i förskoleklass, åk 2, åk 4, åk 7/8 samt åk 1 i gymnasiet. Om något avvikande upptäcks vid skolsköterskans hälsoundersökning så erbjuds eleven ett läkarbesök.

Patientsäkerhetsarbete

Skolsköterskans uppdrag, enligt skollagen och Socialstyrelsens riktlinjer, är att främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande genom att följa elevens hälsa, utveckling, skolmiljö och livsstil.

Skolsköterska inom EMI har två huvudsakliga ansvarsområden, hälsoundersökningar och vaccinationer inom EMI. Vid elevens skolstart tar EMI över ansvaret att följa elevernas hälsoutveckling från barnhälsovården (BHV).

Med ett systematiskt patientsäkerhetsarbete arbetar man utifrån ett riskbaserat synsätt löpande med att förbättra och utveckla kvaliteten i vårdverksamheten. Genom att säkerställa hög kvalitet kan man minska risken för vårdskador och främja patientsäkerheten.

För skolsköterskorna kan patientsäkerhetsarbete handla om tillgänglighet, kompetens, tid per elev, dokumentation, sekretess, hälsobesök, vaccinationer, säkerhet, rätt stöd för elever med särskilda behov, kommunikation, samverkan, fysisk och psykisk miljö, samt om bemötande.

Rätt till säker vård gäller också för nyanlända elever. I kommunen har vi elever från olika länder med oklart eller ofullständigt hälso- och vaccinationsstatus. Det är viktigt med ett bra samarbete med regionen och att vi har tydliga rutiner vad som ska ske för de nyanlända eleverna.

Riksföreningen för skolsköterskor och riksföreningen för skolläkare har tagit fram indikatorer för en god och säker elevhälsa:

- Elevens inlärningsmiljö ur ett medicinskt perspektiv
- Tidiga insatser
- Elevtrygghet – bekräftande bemötande
- Samverkan

I remissvar som Riksföreningen för skolsköterskor svarade Socialstyrelsen 2016, så instämmer de i att systematiskt patientsäkerhetsarbete, med fokus på lärande och förebyggande arbete, leder till färre vårdskador och ökad patientsäkerhet, vilket gynnar hela samhället. Tydligheten i informationsskyldigheten kommer öka yrkesutövares kunskap, insikt för patientsäkerhetsarbetet. Det är viktigt att de problem som är små till en början inte får växa sig större, en tydlig struktur för att se till att stöd ska komma på plats redan i lågstadiet.

Organisatoriskt ansvar för patientsäkerhetsarbetet

SFS 2010:659, SOSFS 2011:9 7 kap, 10§ och SOSFS 2011:9, 7 kap 2§

I SFS 2010:659, 3 kap 9§, ska vårdgivaren dokumentera hur det organisatoriska ansvaret för patientsäkerhetsarbetet är fördelat inom verksamheten. I Ånge kommun var under 2022 utbildningsnämnden vårdgivare för den hälso- och sjukvårdsverksamhet som bedrivs inom EMI och har det yttersta ansvaret för enheten. De är ytterst ansvariga för att ledningen av verksamheten organiseras så att den tillgodoser hög patientsäkerhet och god kvalitet av vården som främjar kostnadseffektivitet (HSL 28§).

Det är vårdgivaren som utser verksamhetschef och att den som utses för uppdraget är formellt kompetent för uppdraget. I Hälso- och sjukvårdslagen, 4 kap. (2017:30) står det att där det bedrivs hälso- och sjukvårdsverksamhet ska det finnas någon som svarar för verksamheten (verksamhetschef).

Verksamhetschef är utsedd av vårdgivaren att utföra Lex Maria anmälningar. I Ånge kommun sköter MLA, enligt delegation, hantering av avvikelser och tillsammans med verksamhetschef EMI, besluta om avvikelserna ska gå vidare till Lex Maria utredningar/anmälningar.

Det är verksamhetens ansvar att uppdra enskilda ledningsuppgifter när behov finns för det. En kompetent och kunnig vårdgivare med en väl strukturerad organisation har ett lagstadgat kvalitetssystem med systematisk uppföljning.

Det medicinska ansvaret står ytterst skolläkaren att genom att förnya de medicinska delegationerna en gång per år.

Varje legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal har ett eget yrkesansvar för att utföra arbetet med god kvalitet och hög patientsäkerhet. De ska medverka till och bidra till att upprätthålla detta. Var och en ansvarar för att identifiera avvikelser, risker samt rapportera dem.

Sedan januari 2013 har EMI ansvar för att vaccinera alla nyanlända elever mellan 6 - 18 år. Först ska de till hälsocentralen för ett hälsobesök. Där bedömer en läkare varje elevs vaccinationsstatus och skriver en rekommendation för vilka vaccin den enskilda eleven behöver. Vaccinationsrekommendationen och hälsobesöksanteckning skickas till skolsköterskan på den skola där eleven går. Därefter tar skolläkaren vid och ordinerar vaccin till den nyanlända eleven utifrån rekommendationerna. I de fall där vaccinationsstatus ej kan bevisas räknas eleven som helt ovaccinerad och ska då få alla vaccinationer enligt det svenska barnvaccinationsprogrammet.

Utsedd systemadministratör i PMO ska tillsammans med MLA och verksamhetschef EMI, säkra verksamhetens dokumentationssystem, ansvara för att vi följer informationssäkerheten och MLA utför kontinuerligt loggkontroller i PMO.

Anställd personal EMI 2022

Skolläkare:

Ingegerd Åhsgren – anställd sedan 2019 som skolläkare. Hon har tidigare arbetat som läkare på barnhabiliteringen och har mycket stor erfarenhet inom NPF-problematik hos barn. Hon är anställd på 18 procent totalt, vilket resulterar i att hon är på plats hos oss två dagar i månaden samt har dokumentations- och resetid med i sin anställning. Hon har också administrativ tid någon dag i månaden att kunna vara med t ex i elevhälsoteamsmöten m.m. Hon har läkarmottagning för elever samt deras föräldrar hos oss skolsköterskor. Vi fyra skolsköterskor prioriterar våra elevärenden, de elever som behöver skolläkare fördelar vi efter behov mellan skolorna. Under året så har hon haft både digitala möten samt läkarmottagning med elever och föräldrar.

Verksamhetschef EMI:

Verksamhetschef EMI är Eva-Lena Årmyr som anställdes 2021-07-01. Verksamhetschefen för EMI har det yttersta ansvaret för att utveckla och säkerställa patientsäkerheten (HSL 29 §). Det kan gälla exempelvis kompetens, fortbildning, rutiner och egenkontroller.

MLA - medicinskt ledningsansvarig EMI:

Anna-Karin Häggblom arbetar som MLA. Hon arbetar 75 % som skolsköterska på Björkbackaskolan och har uppdraget som MLA på 25%. MLA arbetar under delegation från verksamhetschef EMI.

Ny delegation skrevs 2021-09-02 tillsammans med verksamhetschef EMI Eva-Lena Årmyr.

Förtydligande ansvar och delegation till MLA:

MLA är ett uppdrag utfärdat av verksamhetschef enligt HSL 20 - 30§. Verksamhetschefen uppdrar ledningsuppgifter till MLA då verksamhetschef i detta fall inte har formell kompetens att ansvara för "diagnostik, vård och behandling". Det är ledningssystemets metoder och systematiska förbättringsarbete som blir föremål för MLA och det medicinska ledningsansvaret.

MLA har ett proaktivt ledningsuppdrag som innebär att denne leder och samordnar enhetens arbete, håller i skolsköterskemöten, följer upp verksamhet och dokumenterar resultat för rapportering till verksamhetschef. Det innebär inte ett chefsuppdrag men MLA får formella ledningsuppgifter att utföra på verksamhetschefens uppdrag.

Verksamhetschefen har ett odelat ansvar och har därför helhetsansvaret över verksamheten även om MLA utför och ansvarar för kvalificerade arbetsuppgifter. MLA ingår också i länsråd med övriga MLA/verksamhetschefer EMI.

MLA arbetsuppgifter enligt delegation:

- Kvalitetssäkra vaccinationsprocessen
- Ansvara över medicinsktekniska produkter
- Säkra vårdkedjan/remisshantering mellan vårdgivare
- Ansvara för dokumentation och journalföring
- Kvalitetssäkra grundutrustningen på mottagningen
- Hantera avvikelser och Lex Maria utredningar/anmälningar
- Dokumentera den årliga PSB (patientsäkerhetsberättelsen).

Skolsköterskor:

Anna-Karin Häggblom - arbetar som MLA 25% och som skolsköterska på Björkbackaskolan 75%.

Sassa Ewing Helmersson - arbetar som skolsköterska på Bobergsgymnasiet 50 %. Sassa är också dokumentationsansvarig i vårt journalsystem PMO på 5%, så totalt arbetar hon 55 %.

Karoline Pålsson - arbetar som skolsköterska på Minervaskolan och Ljungaskolan, arbetar 100%, med fördelning 40% Ljungaskolan och 60% Minervaskolan.

Sofia Lindgren Nelhagen - arbetar som skolsköterska på Fränstaskolan samt Torpshammars skola, arbetar 100% som hon fördelar mellan de båda skolorna.

Samverkan med vårdnadshavare och andra aktörer

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete SOSFS 2011:9, 4 kap. 6§ och 7 kap. 2§

Legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal samverkar med både interna och externa aktörer. Syftet med samverkan är att säkerställa god kommunikation med viktiga samarbetsparter både internt och externt. Detta för att säkerställa att vi kan ge god och säker vård.

Intern samverkan

Elevhälsans medicinska insats arbetsuppgifter styrs utifrån de styrdokument som finns i hälso- och sjukvårdslagen, skollagen och Socialstyrelsens riktlinjer att utföra hälsobesök och hälsosamtal, hälsoundersökningar, vaccinationer samt har öppen mottagning. Vi ingår i elevhälsoteamet och ska arbeta hälsofrämjande, förebyggande och stödja elevens utveckling mot utbildningens mål.

Vi arbetar tillsammans med rektorer och all övrig skolpersonal i vårt gemensamma uppdrag att skapa bra förutsättningar för alla elevers lärande. Detta innefattar alla barn- och ungdomar i kommunens grundskolor och gymnasieskola.

Det första mötet med skolsköterskan har eleven när de börjat förskoleklass och vi har det första hälsosamtalet. Därefter fortsätter ett samarbete tillsammans med elever och föräldrar som gäller de medicinska, psykologiska, psykosociala samt specialpedagogiska insatserna för eleverna i skolan.

Pandemin av covid-19 har fortsatt under 2022 men successivt förbättrats under året, en del digitala möten har vi fortsatt med även om vi på höstterminen börjat träffas fysiskt på möten igen. Besöksförbudet som fanns på skolorna släpptes under året för vårdnadshavare och andra besökare.

Bobergsgymnasiet har haft undervisning som vanligt med sina elever.

Möten, föreläsningar, kontakt med varandra och elever, elevers vårdnadshavare har skett både via digitala forum samt i fysisk form. Hälsosamtal med föräldrar i förskoleklass har skett via teams eller via telefonsamtal.

Skolsköterskorna ingår i elevhälsoteamet som möts varje vecka. Där ingår också rektor, speciallärare, skolkurator, specialpedagog/speciallärare, skolpsykolog samt på högstadiet och gymnasiet studie- och yrkesvägledare för högstadiet och gymnasiet. Vi träffar lärare under elevhälsomöten och vi möter elever samt föräldrar på gemensamma möten. För att tillsammans ta del av de problem som eventuellt riskerar uppstå och hjälpas åt för elevens bästa.

Vi skolsköterskor har skolsköterskemöten en gång i månaden där vi diskuterar eventuella nyheter, verksamhetsfrågor, dokumentation, avvikelser, fortbildning m.m. Vi skolsköterskor har tillsammans med skolkuratorerna haft extern handledning tillsammans en gång i månaden under höstterminen av psykolog, vilket har varit mycket uppskattat.

Under 2022 har vi fortsatt vårt arbete tillsammans med it - utvecklare Anders Lindqvist att utveckla EMI:s e-tjänster. MLA har även lagt in alla våra rutiner och riktlinjer EMI på egen sida på kommunens personalsida "Insidan" under höstterminen.

Vi fortsätter att använda e-tjänster, i de flesta fall, för föräldrar att lämna uppgifter om sitt barn via hälsouppgift, medgivande till vaccination, ansökan om specialkost, rekvisition av EMI-journal samt övriga medgivanden. Gällande e-tjänster inom Västernorrlands län ligger Ånge kommun i framkant.

Vi har också ett gott och nära samarbete med kostchef Evonne Mattsson och hennes kökschefer Jessica Falk Nilsson på östra området och Mira Capljak på västra området. På en del skolor ingår också skolsköterska i matrådet tillsammans med kurator.

Extern samverkan

Under 2021 så startade projektet "God och Nära Vård" i Ånge kommun, med betänkandet "En god och nära vård" och delbetänkandet "En sammanhållen god och nära vård för barn och unga". Att vi i Ånge kommun tillsammans ska forma vårt arbetssätt och bidra med vår egen bild av aktuella förutsättningar, behov, samt lösningar om det bästa som kommer våra barn och unga till gagn. Många är delaktiga i samarbetet, inom både kommun och regionen, som socialtjänst, skola/elevhälsa, BUP, hälsocentral/vårdcentral, politiker.

Under 2022 har Jennie Näslund som är näravårdsamordnare, tillsammans med kommunala politiker, chefer och representanter från regionen, varit ute i kommunen och mött upp kommuninnevånare för dialogsamtal och även skolbesök hos barn- och ungdomar där de intervjuade cirka 140 elever om vad de gör på sin fritid, vad de gör när de mår bra och om de har någon vuxen att prata med. Intervjumaterialet används sedan som en del i den nationella piloten "Nu börjar vi med barnen" där Ånge kommun medverkar. Även LUPP-resultaten är kända och har arbetats med.

Verksamhetschef EMI Eva-Lena Årmyr har varit med i arbetsgruppen där man samarbetar över gränserna, tillsammans med Jennie Näslund, Mats Gidlund verksamhetschef BUP, Evelina Hägg från socialtjänsten och Lillemor Olofsson från primärvården. Bakgrunden till att börja kartlägga samarbetet var skolresultaten, antalet orosanmälningar och den psykiska hälsan bland barn och unga. Detta arbete fortsätter framåt för att tillsammans skapa nya idéer för hur man kan arbeta främjande för att alla barn- och ungdomar i Ånge kommun ska må bra.

Verksamhetschef EMI Eva-Lena Årmyr är även utvecklingsledare inom utbildningsförvaltningen och har startat en sida på sociala medier "Skolutveckling Ånge" där det dagligen läggs ut inlägg om allt arbete inom de kommunala skolorna men också om kommunen i stort, som ger positiv framåtanda.

Skolsköterskor och skolkuratorerna har fortsatt haft kontinuerliga möten med BUP Ånge och deras kuratorer under 2022, ungefär 2 gånger per termin. Under 2022 hann vi bara med möte på vårterminen, inget på höstterminen. De har mottagning i Ånge en dag i veckan.

Det brukar vara regelbundna träffar, ungefär 2 - 3 ggr/termin med socialtjänst för samverkan på alla skolor. Regelbunden samverkan med polis, ungdomsgårdar och skola finns också, då mest gällande högstadiet/gymnasiet. Polisen har kommit ut till grundskolan för att träffa och prata med barn- och ungdomar, vid händelser men också för förebyggande insatser.

Socialtjänst, BUP eller skola kan initiera och samverka vid en SIP (samordnad individuell plan) när det gäller enskilda elever som vi behöver samarbeta extra kring. Då träffas alla inblandade parter för att se hur vi bäst ska hantera och planera för den enskilda eleven.

Vi har överlämningar från BUP och habiliteringen till oss i elevhälsan samt med andra mottagningar, efter utförda utredningar och utlåtanden.

Vi försöker träffa skolsköterskan på friskolan Kordelia en gång per termin för att få ett gott samarbete inom kommunen. Nu p g a pandemin har det inte skett under 2022.

Samarbete med BHV, barnhälsovården, på hälso- och vårdcentralerna i kommunen, sker vid genomgång samt överlämning av BHV-journaler i samband med skolstart för förskoleklassen. Då skrivs eleverna över från BHV till EMI efter vårdnadshavarens medgivande. Överlämning sker digitalt via journalsystemet PMO. Skolsköterskorna har också haft ett gemensamt möte med BHV-sköterskorna för samverkan hösten 2022.

7 juni 2022 startade länsverksamheten barn- och ungdomsentrén i Sundsvall som första instans vid psykisk ohälsa för barn- och ungdomar och de tar emot barn med lätt- till medelsvår psykisk ohälsa i åldern 6 - 12 år, antingen via digitala eller fysiska besök. BUP, barn- och ungdomspsykiatri, tar emot barn- och ungdomar upp till 18 år som har medelsvåra till svåra besvär av psykisk ohälsa.

Gällande den övergripande verksamheten som medicinskt ledningsansvarig EMI samt verksamhetschef för EMI finns ett nätverk, ett länsråd, där alla sju kommunerna i Västernorrland finns representerade. Där har vi möjligheter att diskutera gemensamma problem och därigenom ge varandra tips om hållbara lösningar. Dessa länsråd hålls två, tre gånger per termin men vi har också tät mailkontakt där vi diskuterar olika frågor och stöttar varandra. Just nu planerar vi för gemensam länsdag för personal inom EMI i maj 2023.

Samverkan med folktandvården i länet sker i samband genom tobaksfri duo och munhälsa. Dock p g a covid-19 så kom inte folktandvården ut för klassrumsbesök så gjorde skolsköterskorna på Björkbackaskolan samt Ljungaskolan tillsammans en egen informationsutbildning om Tobaksfri Duo på vårterminen 2022 i åk 6 på respektive skola.

Den 31 maj 2022 hade skolsköterskorna på Björkbackaskolan & Minervaskolan en temadag för åk 6 - 9 för att uppmärksamma den "Tobaksfria dagen" med information och tipslinga för eleverna där man kunde vinna vinster som sponsrades av kommunen och av Tobaksfri Duo i Västernorrland. Skolsköterskans roll är att agera kontaktperson gentemot folktandvården för att möjliggöra besök och samla in kontrakt och försäkran vid Tobaksfri Duo.

Under hösten 2022 så har tandsköterska från folkhälsovården erbjudit klassrumsbesök igen till skolan och vi tackade ja, så förskoleklass, åk 4 har fått information om munhälsa och åk 6 har fått information om Tobaksfri Duo.

Elevers och närståendes delaktighet

Patientsäkerhetsberättelsen 3 kap. 4§

Den hälso- och sjukvård som bedrivs i skolan är frivillig. Legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal strävar alltid efter kontinuerligt samarbete med vårdnadshavaren kring elevens hälsa utifrån ålder och mognad. Är eleven under 18 så förekommer alltid vårdnadshavarens samtycke innan någon vård och behandling sker med eleven. Innan hälsobesök svarar alltid vårdnadshavaren för eleven i en hälsouppgift, vid övriga medgivanden som vid vaccination eller vid rekvisition av EMI-journal så ger vårdnadshavarens sitt medgivande. Eleven bör alltid få information i det som rör denna och informationen ska vara anpassad till ålder och mognad. Vid 13 år så är det beslutat att eleven har rätt till sin egen journal och bedöms vara mogen. Tolk ska användas vid behov.

Under året så har skolsköterskorna varit delaktiga på föräldramöten tillsammans med övrig skolpersonal ute på de olika skolorna.

Hälso- och sjukvårdspersonalens rapporteringsskyldighet

Enligt Patientsäkerhetslagen (SOSFS 2011:9) 6 kap. 4§ samt 7 kap. 2§

I ledningssystemet finns det riktlinjer och rutiner för hur avvikelshantering ska ske. Detta känner all legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal till och vid nyanställning går MLA igenom rutinen med den nyanställde. Avvikelse rapporten skickas till MLA som utreder avvikelserna. MLA informerar vidare avvikelser till verksamhetschef EMI. De tar gemensamt beslut vid allvarliga händelser om det ska anmälas vidare som Lex Maria.

Egenkontroll

SOSFS 2011:9, 5 kap. 2§ och 7 kap. 2§.

Nedan följer vår "egenkontroll" som vi genomför varje läsår för att öka patientsäkerheten.

Egenkontroll	Omfattning	Källa
Loggkontroll	1 gång i månaden	Enligt rutin i ledningssystem
Journalgranskning	Efter behov	Enligt rutin i ledningssystem
Patientsäkerhetsberättelse	1 gång per år	Enligt rutin i ledningssystem
Avvikelser, riskrapporter	Sker kontinuerligt	Enligt rutin i ledningssystem, via skolskötersketräffar

Informationssäkerhet genom loggkontroller och behörighetskontroller	1 gång per termin	Enligt rutin i ledningssystem
Medicinskt teknisk utrustning	1 gång per år eller vid behov	Enligt rutin i ledningssystem
Delegation från skolläkare till skolsköterska	1 gång per år	Enligt rutin i ledningssystem
Läkemedelskontroll	1 gång i månaden	Enligt rutin i ledningssystem
Temperaturmätning kylskåp	2 gånger i månaden	Enligt rutin i ledningssystem
Genomgång av egenkontroll som varje skolsköterska har fyllt i	1 gång per år	Enligt rutin i ledningssystem
Bemanning och lokaler följs upp i egenkontroll	1 gång per år	Enligt rutin i ledningssystem

Åtgärder för att öka patientsäkerheten

Patientsäkerhetslagen (2010:659, 3 kap. 10§)

En förutsättning för ökad patientsäkerhet, förutom kompetensutveckling kring arbetssätt och metoder, är att verksamhetens är väl förtrogen med gällande styrdokument. Det är skolsköterskornas, skolläkarens ansvar att rapportera till verksamhetschef när vi inte beaktar eller tillgodoser kvalitén i patientsäkerheten.

Det har varit regelbundna skolsköterskemöten samt en del möten för verksamheten med verksamhetschef EMI. Vi dokumenterar i journalsystemet PMO och det finns en administratör för PMO för att säkerställa utbildning i journalsystemet och funktioner utifrån upphandlingsavtal.

Loggkontroller är en viktig del av EMI:s arbete avseende patientsäkerhet och utförs regelbundet enligt rutin av MLA. Journalgranskning av MLA utförs efter behov under året, men oftast 2 gånger per år för att säkerställa ett korrekt handhavande och dokumentationsutförande. Journalgranskning sker av samtliga skolsköterskors journalanteckningar enligt fastställd rutin och schema. Den sker slumpmässigt men kan också vara riktad ifall det ses nödvändigt.

Risakanalys

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9 5 kap. 1§ och 7 kap. 2§)

All legitimerad personal ansvarar för att identifiera och rapportera risker som kan medföra negativa händelser eller tillbud i verksamheten och för elever. Detta görs via patientsäkerhetsberättelsen, verksamhetsberättelse, skolskötersketräffar, avvikelser och via egenkontroll.

Skolsköterskorna tillsammans med MLA samt verksamhetschef EMI var delaktiga i en riskbedömning angående nyanlända från Ukraina, där vi tillsammans med Sofia Nelhagen som facklig representant gjorde en risk- och konsekvensanalys.

Informationssäkerhet

Gemensamma författningssamlingen 7 kap. 1§. avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m. (HSLF-FS 2016:40)

Förbättringsåtgärder under året

Under 2022 så har vi fortsatt arbeta med vaccinationsregistrering av eleverna som går direkt via PMO till NVR (Nationella vaccinationsregistret). Kopplingen sker via överföring från PMO till NVR.

Vi skolsköterskor har fortsatt kunna arbeta säkert via molntjänst, vilket innebär att vi kan ladda ner dokument från e-tjänster och få in direkt i PMO. Vi kan scanna in dokument in i PMO. Vi har kontinuerligt i samband med dokumentationsutbildningar fortsatt förändra i PMO, hur vi arbetar med dokument, allt från medgivanden från hälsosamtal, vaccination, specialkost, journalrekvisition, till inkommande dokument från externa aktörer som inremisser m.m. Genom förbättringar i PMO blir det mer patientsäkert i vårt arbete med dokumentationen.

Skolläkaren fortsätter att skriva ut recept på läkemedel till elever i PMO.

MLA har kontinuerligt under året uppdaterat och gått igenom alla rutiner som vi har som gällande styrdokument, men också arbetat fram nya rutiner under året. Årlig uppdatering gällande äldre rutiner som t ex rutiner vid allergi, nötförbud.

Nytt för 2022 är att MLA arbetat fram en ny egen sida under "Utbildning" på "Insidan". Där lägger MLA in alla rutiner, dokument och riktlinjer för EMI. Sidan heter "Elevhälsans medicinska insats" och rutinerna finns under "EMI-rutiner och riktlinjer". Tanken bakom detta är att elevhälsopersonalen snabbt ska få tillgång till det man söker och lättare för MLA att uppdatera rutiner.

MLA har även arbetat fram blanketter under höstterminen, så att det förutom e-tjänster där e-legitimation behövs, så finns också blanketter de till som inte har e-legitimation eller önskar få blanketter istället. Nya blanketter av hälsouppgift samt vid ansökan av specialkost. Mot slutet av 2022 har vi arbetat fram, tillsammans med Anders Lindqvist, e-tjänst samt ny blankett, att medgivandet för lagring av hälsosamtalet emot regionens databas ligger i samma dokument som hälsouppgift så det inte behövs två underskrifter från båda vårdnadshavarna utan det räcker från en. Annars har det ofta varit så att man har endast fått in en av uppgifterna från vårdnadshavaren och vi har behövt påminna för att få in den andra uppgiften. Vid gemensam vårdnad förutsätts båda vårdnadshavare agera gemensamt, så därför räcker det att en av vårdnadshavarna skickar in ärendet.

Under sommaren 2022 har arbetet med den digitala metodboken fortsatt. Där finns en sammanfattning av alla våra rutiner och riktlinjer, några länkar ska in men annars är den klar. Eftersom den är digital så är det smidigt att justera vid uppdateringar och enkelt för alla att

hitta hur vi ska arbeta. Det är också en trygghet att rutinerna finns vid händelser och avvikelser. Denna ligger också under "Insidan" nu och uppdateras kontinuerligt av MLA.

Under läsåret har vi skolsköterskor fortsatt via mailkonversation arbetat fortlöpande med dokumentationsutbildning i journalsystemet PMO och vår samsyn angående den. Vår administratör Sassa ändrar kontinuerligt i PMO så det passar oss i vår verksamhet.

MLA samt dokumentationsansvarig har också varit delaktiga i att arbeta fram en ny dokumenthanteringsplan för utbildningsförvaltningen, tillsammans med Kristina Kamsten, gällande den del som rör vår verksamhet EMI. Vi har ansvarat för den medicinska kompetensen inom elevhälsans del i planen. Sista mötet var i början av januari 2022.

Kompetensutveckling

Den medicinska enheten i elevhälsan är ett självständigt arbete som omfattas av ett mycket brett kunskapsområde och som kräver stor kompetens hos den enskilda skolsköterskan och skolläkaren. Behovet av fortlöpande yrkesspecifik utbildning är stort hos oss alla inom EMI.

Eva-Lena Årmyr har deltagit i:

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) utbildning 4 halvdagar med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)

NPF-paketet, grundkursen på SPSMs hemsida, 20 timmar.

Utbildning i diskriminering, normer och HBTQI, Länsstyrelsen

Utbildning i hedersrelaterat våld och förtryck, Länsstyrelsen, 2 dagar av 3 (3e dagen ges under 2023)

Mental Träning med företaget PeakYou, 3 halvdagar

Mental träning, coachning med PeakYou

Tillitsbaserat ledarskap, psykolog Charlotta Lundgren, 2 dagar

Din roll som näringslivsutvecklare, 1 dag

Särskolans Rikskonferens, 2 dagar

Lektionsdesign, differentierad undervisning, 1 dag

Sveriges kommuner och regioner (SKR) skolanalys, flera dagar (pågående även under 2023)

Övningskola, Mittuniversitetet, 1 dag, plus många möten.

RUN, regionalt utvecklingsnätverk Mittuniversitetet, föreläsningar mm. 2 dagar.

Anna-Karin Häggblom har deltagit i;

Tystnadsplikt i elevhälsan, webinarium, Staffan Olsson

Digitala möten om information angående familjecentral tillsammans med region och kommun

Hudföreläsning, digital, länsgemensam för skolsköterskor, Madeleine Chamera

NPF utbildning, pågår läsåret 22/23, för all personal på Björkbackaskolan

Sexit utbildning, Sundsvall

Mental Träning med företaget PeakYou

Brandskyddsutbildning

Utbildning Insidan webbredaktör, Anneli Appelvik Sundström

Introduktionskurs HBTQI – Samkrafter

Anpassningar i skolan vid NPF, Eric Donell

Intervju. Skolinspektionens tillsyn Björkbackaskolan

God & Nära Vård, Kompetenscentrum

Visning av Prorenata

Handledning med Line Skolsköterskor och kuratorer i Ånge kommun 1 gång/månad under ht-22

Sassa Ewing Helmersson har deltagit i;

Tystnadsplikt i elevhälsan, webinarium, Staffan Olsson

Hudföreläsning, digital, länsgemensam för skolsköterskor, Madeleine Chamera

Grundutbildning våldsbejakande extremism, Jens Grelsson, Ånge kommun

Utbildning Suicid, digital, EHT Boberg

Utbildning diabetes i skolan, digital, diabetesmottagningen Sundsvallssjukhus

Psykisk ohälsa, grupputveckling och ledarskap, för all personal Bobergsgymnasiet

NPF utbildning, pågår läsåret 22/23, för all personal på Bobergsgymnasiet

Sexit utbildning, Sundsvall

Visning av Prorenata

Inkluderade elevhälsa, digital zoomföreläsning, arrangör Linköpings universitet, EHT Boberg

Handledning med Line Skolsköterskor och kuratorer i Ånge kommun 1 gång/månad under ht-22

Karoline Pålsson har deltagit i;

Tystnadsplikt i elevhälsan, webinarium, Staffan Olsson

Hudföreläsning, digital, länsgemensam för skolsköterskor, Madeleine Chamera

Sexit utbildning, Sundsvall

Introduktionskurs HBTQI – Samkrafter

Mental Träning med företaget PeakYou

NPF - SPSMs studiepaket med Ljunga/Fränsta/Torpshammar

Handledning med Line Skolsköterskor och kuratorer i Ånge kommun 1 gång/månad under ht-22

Sofia Lindgren Nelhagen har deltagit i;

Killars våld mot tjejer i unga relationer, Zandra Kanakaris, Länsstyrelsen Halland.

Tystnadsplikt, Staffan Olsson

Hudföreläsning, länsgemensam för skolsköterskor, Madeleine Chamera

Brandskyddsutbildning

Mental Träning med företaget PeakYou

Ungas livsvilkor i Ånge kommun (LUPP + intervjuer), Moa Magnusson

NPF, tre tillfällen under hösten 2022

Upptäck våldet och skapa förändring för barn och unga, Region Västerbotten

Introduktionskurs HBTQI, Samkrafter

Sexualitet, unga och skolans roll, Göteborgsregionen

Anpassningar i skolan vid NPF, Eric Donell

Språkliga svårigheter och språklig sårbarhet i skolan, Logoped Julia

Arbetsmiljöutbildning, Ånge kommun

SKR's presentation av resultatet av skolanalysen

YAM i två klasser på Minerva under våren samt två klasser och på Fränstaskolan under hösten.

Intervju. KPMG's granskning av skolfrånvaro i grundskolan

Intervju. Skolinspektionens tillsyn Torpshammars skola.

Visning av Prorenata

Handledning med Line Skolsköterskor och kuratorer i Ånge kommun 1 gång/månad under ht-22

Analys/riskanalys/resultat

SOSFS: 2011:9, 5 kap. 3§, 7 kap. 2§

Basprogrammet

I basprogrammet ingår bland annat syn- och hörselundersökningar som resulterar i att ett antal remisser skrivs till region Västernorrland för vidare undersökningar. Det ingår också att erbjuda ett hälsobesök på varje stadium, förskoleklass (då tillsammans med vårdnadshavare), åk 4, åk 7 samt åk 1 på gymnasiet.

Vi utgår från en enkät med hälsofrågor som vi i länssamrådet tillsammans med regionen utformat. En sammanfattning av besöket skrivs sedan in i elevens journal och hälsofrågorna registreras, om vårdnadshavarna samtycker, i regionens databas. Utifrån det kan statistik tas ut, både på läns-, kommun- samt skolnivå. Det resulterar i att vi uppmärksammar vad vi kan arbeta vidare med, förebyggande samt åtgärdande.

Vi har varit fullt bemannade inom EMI under 2022, både hos skolsköterskor och skolläkare. Inga längre sjukskrivningar under året.

Det lagstadgade basprogrammet ser ut att ha hunnits med av alla skolsköterskor under läsåret ute på grundskolorna och på gymnasiet.

Alla elever i åk 3 på gymnasiet blev inbjudna till enskilda hälsosamtal i början på vårterminen 2022. Senare under vårterminen fyllde eleverna i åk 1 på gymnasiet i hälsofrågorna inför hälsosamtalet och de elever som lämnade medgivande för att registreras i regionens databas, registrerades. Alla eleverna i åk 1 erbjöds enskilda hälsosamtal hos skolsköterskan. Fortlöpande under hela året erbjuds elever komma till planerade vaccinationstillfällen, det gäller elever som har egna vaccinationsprogram samt elever som tidigare har missade vaccinationer enligt det allmänna vaccinationsprogrammet för barn.

Analys av hälsofrågorna har gjorts av skolsköterskan och presenterats på EHT samt även för personalen i de två olika arbetslagen, yrkesförberedande- och högskoleförberedande.

På östra området, Torpshammars skola, Fränstaskolan och Ljungaskolan, har alla elever erbjudits vaccinationer och de flesta tackat ja. Hälsosamtal har erbjudits och de flesta eleverna har tackat ja. Någon enstaka förälder har tackat nej till vaccination. De flesta hälsokontroller samt hälsosamtal för eleverna är klara inom förskoleklass, åk 2, åk 4 samt åk 7.

På västra området, på Björkbackaskolan & Minervaskolan, har alla elever som ska blivit erbjudna vaccinationer och någon enstaka förälder har tackat nej till vaccination. Alla som erbjudits hälsosamtal samt hälsokontroller i förskoleklass, åk 2, åk 4 och åk 7, har tackat ja och blivit utförda.

Hos de nyanlända eleverna ute i skolorna, så har alla blivit erbjudna vaccination efter ordination av skolläkare och de flesta har fått sina vaccinationer.

Analys av hälsofrågorna har gjorts av alla skolsköterskor på grundskolorna också.

En ökad arbetsbelastning skedde hösten 2020, då en ändring i det allmänna vaccinationsprogrammet för barn skedde, att alla elever i åk 5 skulle bli erbjudna vaccination av Gardasil mot humant papillomvirus. Erbjudandet var tidigare endast till flickor. Enligt avtal med regionen så är senare vaccination av HPV-vaccin möjligt för både killar och tjejer födda från 2009 och senare, även om de tackat nej i åk 5 men ångrar sig i framtiden. För elever födda 2008 och tidigare kan endast tjejer få vaccinet senare upp till 17 års ålder. Vaccination mot HPV sker av elevhälsovården som beställer vaccinet men Region Västernorrland faktureras.

Det som är viktigt inom EMI, på alla skolor, är att prioritera och hinna med basprogrammet samt att registrera hälsosamtalen mot regionens databas. Då kan vi ta ut aktuell statistik om elevers hälsa och redovisa, för att kunna få ett förebyggande arbete sedan.

Ibland är det dock svårt att hinna med hälsosamtal, hälsobesök, vaccinationer men även uppföljningar på eleverna. Uppföljningar som upptäckts som avvikande under genomgången hälsosamtal, hälsobesök eller vid övriga besök och som måste följas upp av skolsköterska. Dessa uppföljningar är av vikt då det ofta kan utmynna i besök hos skolläkare.

De nyanlända eleverna har rätt till ett hälsobesök som omfattar syn- och hörselkontroll samt uppföljning av tillväxt, dvs vikt och längd. Vi ser ibland när eleverna varit en tid i Sverige så mår de ofta psykiskt sämre. Det p g a de långdragna asylprocesserna men även av trauman som de varit med om i hemlandet och som kommer upp till ytan och måste hanteras av elevhälsan. Även elever som får sina uppehållstillstånd mår dåligt eftersom de då får större krav på sig att försöka få sina familjer till Sverige.

Tre av fyra skolsköterskor som arbetar inom kommunen är specialistutbildade sjuksköterskor som distriktssköterskor. Lönemässigt ligger vi fortfarande lägre än övriga distriktssköterskor inom kommunen som arbetar inom äldreomsorgen, men vi har knappt in en del mot för hur det var för några år sedan. Detta trots mer yrkesverksamma år inom sjuksköterskeyrket hos flera av oss. Två skolsköterskor ansågs särskilt yrkesskickliga 2022.

En av skolsköterskorna har specialistsjuksköterskeexamen i anestesi men ingen specialistutbildning som distriktssköterska eller inom hälso- och sjukvård för barn- och ungdomar. Hon får därför inte ordinera vaccin för eleverna utan det gör den skolsköterska som hon vaccinerar tillsammans med, som har vidare specialistutbildning.

Endast sjuksköterskor som, antingen genomgått specialistutbildning till distriktssköterska eller specialistutbildning inom hälso- och sjukvård för barn- och ungdomar, är behöriga att ordinera vaccination som läkemedel.

När en sjuksköterska genomgått en utbildning som är likvärdig med någon av specialistutbildningarna är det verksamhetschef EMI som skall ansvara för att göra en bedömning om utbildningarna motsvarar specialistutbildningarna.

Det finns alltid en oro att man få behålla de tjänstgöringsgrader som finns i dagsläget. Speciellt när arbetsbördan är hög.

Skolskötersketjänsten på Bobergsgymnasiet sänktes ifjol till 50 %, där tidigare skolsköterska haft en 100 % tjänst, dock fanns då undervisning med i tjänsten på 25%. Men procenten på den aktuella sänkta tjänstgöringsgraden på Bobergsgymnasiet var också önskat av den skolsköterska som idag arbetar på tjänsten.

Sänkta tjänstgöringsgrader kan också skapa oro inför framtida rekryteringar, eftersom tjänsterna ska vara attraktiva och lockande för sökande. Sökande till skolskötersketjänster vill lockas av rätt tjänstgöringsgrad och en bra konkurrenskraftig lön.

Under de kontinuerliga skolskötersketränarna som genomförs en gång i månaden diskuterar vi bland annat hur vi kan förbättra patientsäkerheten.

Avvikelse rapporteras till MLA som går igenom dem tillsammans med de andra skolsköterskorna under skolsköterskemötet. Vi diskuterar hur vi arbetar vidare med avvikelserna för att de inte ska upprepas. MLA tar dem också vidare till verksamhetschef EMI. Resultatet från avvikelserna analyseras och ett förbättringsarbete i den specifika händelsen påbörjas.

Kvalitetsmått för skolsköterskorna används årligen och utvärderas för att säkerställa att basprogrammet uppfylls och att skolsköterskorna har rimligt antal elever i förhållande till antalet skolsköterskor.

Mående hos elever

Efter läsåret, under sommaren, gör alla skolsköterskor en sammanställande analys av hälsosamtalen som de haft under läsåret. De skickar sin analys till MLA som sammanställer och skickar vidare till verksamhetschef EMI. Denne i sin tur informerar utbildningsnämnden om hur det ser ut ute i skolorna.

Detta arbete gör att vi kan se statistiskt på hälsosamtalen och se vad vi måste jobba med ute i skolorna. Hälsosamtalen tar ju upp eleverna fysiska, psykiska mående, aktiviteter och rörelse, kost och sömn. Men de tar även upp elevernas arbetsmiljö ser ut, har de arbetsro och kompisar. Därefter är tanken är att skolsköterskorna ta det vidare till sitt elevhälsoteam så skolan vet vad den ska arbeta med, var de ska lägga in mer insatser och hur man ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande för att nå förbättringar för eleverna.

Vi inom EMI upplever att elevernas språksvårigheter ökar. Med språksvårigheter kan det följa sociala svårigheter, inlärningssvårigheter och i slutändan medverka till ett utanförskap och en skolgång utan fullständiga betyg. I mars 2023 börjar en logoped inom kommunen som kommer arbeta inom förskola och skolan med handledning och ge stöd till mer tidiga insatser för dessa elever.

Det rent fysiska måendet är inte ett så stort problem. Tyvärr så ökar den psykiska och psykosociala ohälsan och den kryper allt lägre ner i åldrarna.

I vårt samarbete med BUP har vi också fått veta att vi procentuellt sett har många barn och ungdomar psykisk ohälsa samt neuropsykiatriska diagnoser.

Under 2022 anställdes två skolpsykologer, Maria Berglind och Frida Grape. Tillsammans har de en heltid inom kommunen men det kommer bli en större satsning inom förskola och start resursskola, så det blir en högre tjänstgöringsgrad för dem båda under 2023. De har ingen behandlande funktion utan fördelar sin tid mellan alla skolor i kommunen, är med i elevhälsoteamsmöten, ger handledning till skolpersonal efter klassrumsobservationer och gör även bedömningar inom skolan, t ex inför remiss till habiliteringen där en psykologbedömning krävs från habiliteringen att bifoga remissen. Skolpsykolog remitterar själva också.

Vi skolsköterskor remitterar elever, mestadels till ögonmottagningen, barn- och ungdomsmottagningen för dietistkontakt, logopedmottagningen, hörcentral, hälsocentral m.m.

Vår skolläkare Ingegerd Åhsgren remitterar elever, mestadels till BUP och habiliteringen för vidare utredningar, men även för vidare fysiska utredningar till barn- och ungdomsmottagningen samt röntgen men gör också medicinska bedömningar vid utredning av annan skolform.

Vi skolsköterskor råder ofta vårdnadshavare samt äldre elever att söka hjälp själva via första linjen, som är barn- och ungdomsentrén för barn mellan 6 - 12 år eller till hälsocentralen för äldre över 12 år.

Vi hänvisar också vårdnadshavarna vidare vid svårare psykisk ohälsa, att de själva tar kontakt med BUP, möjligheten finns också för vårdnadshavare att skriva en egenvårdsremiss till BUP om mående eller önskemål om utredning NPF. Dock hänvisar BUP ofta föräldrarna åter till skolan och EMI för vidare ställningstagande kring elevens mående och psykiska ohälsa. Eller ger råd att vårdnadshavare ska ta kontakt med socialtjänst för ökat socialt stöd till familjen.

Regelverket för barn- och ungdomar med psykiska ohälsa har ändrats ännu mer under 2022. Tidigare ansvarade BUP för alla barn och ungdomar från 0 - 18 år men enligt nytt regelverk är det barn- och ungdomsentrén och hälsocentralerna som ska fungera som första linjen för den barnen med lätt till medelsvår psykisk ohälsa. BUP är en specialistklinik.

Det gör att vi ofta hamnar i dilemma med våra barn- och ungdomar eller deras föräldrar som behöver stöd, hjälp till sitt barn som inte må bra.

Överenskommelsen som funnits tidigare i Västernorrlands region och kommuner, har uppdaterats under 2022 och den försöker tydliggöra vilka ärenden respektive instans ska hantera och lett till en gemensam handlingsplan.

BUP kan ha lång väntan för att få komma till dem för bedömning. För utredningar är det ofta 2 års väntetid eftersom utredningar inte ingår i regionens vårdgaranti.

När vi inom EMI remitterar elever till BUP eller habiliteringen så får vi ofta tillbaka remisserna som vi skickat. Ibland bedömer de att remissen inte hamnat rätt för att få hjälp och eventuell utredning hos dem. Ibland tar de inte emot remisserna med hänvisning till att barnet i dagsläget inte bedöms vara i behov av barnspecialistpsykiatri utan hänvisar till fortsatta stödinsatser i skolan eller mer hjälp via socialtjänst till eleven och elevens familj.

Vi i elevhälsoteamet tillsammans med lärarna, försöker då att stötta barn och vårdnadshavare, under väntetiden till specialistpsykiatrin, genom att ge eleven de stödinsatser den behöver för att klara skolan.

Statistik från hälsosamtalen på höstterminen 2022, i förskoleklassen, på grundskolorna, så känner de flesta barnen sig trygga, de flesta trivs i skolan och har kompisar.

Med stigande ålder ser vi att eleverna upplever mer stress. De blir mer spända och får symptom som t ex huvudvärk, magont, sömnsvårigheter eller andra psykosomatiska symptom.

Skärmtiden ökar, så långt som ner i förskoleklass. Eleverna uppger att de kan sitta i flera timmar med dator, mobil eller surfplatta. Det framkommer att en del elever inte är fysiskt aktiva på fritiden vilket kan vara en bidragande faktor till övervikt och fetma hos eleverna, men även psykisk ohälsa. Även övervikt och fetma tenderar att krypa allt lägre ner i åldrarna.

Vi ser, i vår kommun som i resten i länet, en ökad övervikt hos eleverna.

Vi har en oro för vad pandemin ställer till med gällande både den fysiska och psykiska hälsan då fritids/idrottsföreningar inte bedriver verksamhet på samma nivå längre.

Flera elever på Bobergsgymnasiet kämpar med psykisk ohälsa. En del elever har NPF-problematik, men hos en del elever ser det ut som pandemin och distansundervisningen som varit under året 2021 resulterat i ökad psykisk ohälsa.

Fiket på Bobergsgymnasiet är öppet varje skoldag. Strax efter skolstart på höstterminen gjordes en ändring i utbudet i fiket eftersom det upptäcktes att det var färre elever från Boberg som åt av lunchen i skolmatsalen, istället köptes det fikabröd i fiket. Idag får fikabröd och sötade drycker först säljas efter lunchtid, innan lunch säljs smörgåsar och frukt.

Minervaskolans fiket har fått ändrade öppettider under 2022 så det är bara öppet någon enstaka gång under veckan. Man säljer festis, kakor, snacks, glass, smörgåsar, drickyoghurt och toast.

På Fränstaskolan säljer fiket smörgåsar, toast, korv, hamburgare, festis, kaffe, mineralvatten. Inget snacks som kakor osv. De har ordningsregler som syftar till att vara hälsosamma och har ofta projekt med hälsotema. Eleverna äter inte godis eller äter/dricker andra onyttiga saker under skoltiden.

På alla skolor i Ånge kommun finns sedan tidigare ett generellt nötförbud mot alla typer av nötter, jordnötter, mandel och sesamfrön. Beslutet togs för att undvika olyckstillbud med risk för allergiska reaktioner för eleverna. Posters med information om nötförbud ska sitta uppe på alla skolor och information till alla personal på skolorna skickas ut från skolsköterska varje läsår. Här samarbetar man också med skolköken som har samma policy med nötförbud.

Vi skolsköterskor har undervisat förebyggande om hälsa ute i klasserna.

På Björkbackaskolan har skolsköterska och skolkurator haft ungdomsgrupper för alla killar och tjejer i åk 5, där vi pratar om vänskap, pubertet, sexualitet, grooming, samtycke och visar även informationsfilmen "Delbart" från polisen.

Skolsköterskan på Fränstaskolan har varit ute och undervisat åk 5 om pubertet, sexualitet m.m.

Skolsköterska på Minervaskolan samt Ljungaskolan har inte haft några föreläsningar eller utbildningar med elever under 2022. Däremot har andra aktörer eller elevhälsa genomfört förebyggande insatser, bl.a Normfabriken (fältarna) på Minervaskolan och Fränstaskolan.

Skolsköterskan på Bobergsgymnasiet var under höstterminen 2022 ute hos eleverna på barn och fritidsprogrammet och pratade om kost och hälsa.

Skolsköterskan och kurator har under höstterminen 2022 utvecklat och implementerat konceptet "månadens ord". Månadens ord har sin grund i skolans värdegrundsarbete och orden man arbetar med är hämtade ur Bobergsgymnasiets plan mot diskriminering och kränkande behandling. Mentorer och undervisande lärare får varje månad ett givet material med information, filmer, och övningar kopplade till en av de olika diskrimineringsgrunderna.

Skolsköterskan och kuratorn på Bobergsgymnasiet planerade en halvdag för alla elever på Bobergsgymnasiet rörande psykisk hälsa och vad träning kan göra för att hantera ångest och stress. Dagen genomfördes 10 oktober på världsdagen för psykisk hälsa.

Skolsköterska samt kurator på Bobergsgymnasiet har också arbetat med införandet av Sexit, ett verktyg, samtalsunderlag om sexuell hälsa och erfarenheten av våld. I samband med hälsosamtalet i åk 1 erbjuds elever att fylla i samtalsunderlaget Sexit. Om en förhöjd risk ses i underlaget så erbjuds eleven en tid till kurator för uppföljning. Avböjer eleven så erbjuds de ändå ny tid till skolsköterska för uppföljning.

Men även på alla övriga samtal som skolkurator har så erbjuds Sexit underlaget till de elever där kurator bedömer det som aktuellt för eleven.

Detta arbete utvärderas av skolsköterska/kurator vid Bobergsgymnasiet för att kunna planera upplägget framåt inför nästa läsår.

Avvikelser

Som tidigare skrivits så har varje legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal ett eget yrkesansvar för att utföra arbetet med god kvalitet och hög patientsäkerhet. De ska medverka till och bidra till att upprätthålla detta. Var och en ansvarar för att identifiera avvikelser, risker samt rapportera dem.

Under 2022 fick MLA in 18 avvikelser.

De flesta avvikelser har innehållit problem och felaktigheter inom vårt journalsystem PMO gällande dokumentation. Det har varit att elev inte har någon skolgång och inte inlagd i någon klass i PMO. Avvikelser har också kommit in gällande vår övriga skolverksamhet, att man trots nötförbud inhandlat personalfika innehållande mandel. En avvikelse om att städpersonal släppt in elever på skolsköterskans rum när denne låst och inte är närvarande där känsliga uppgifter om elever kan ligga framme.

På gymnasiet har det varit avvikelser om att det inte finns dokumentation om tidigare vaccinationer på elev, eller att det inte finns någon anteckning i journalen, journalen är helt tom. Eller avvikelse att man tidigare år, två datum från 2017, missat erbjuda elever vaccination eller hälsosamtal, till elever som inte gjort sin syn- eller hörselkontroll i förskoleklass. En avvikelse handlar om att en elev fått några veckors för gammalt vaccin.

Avvikelser som skickats till regionen eller andra enheter räknas också med i våra avvikelser. Det finns också avvikelser i vårdkedjan från oss till Region Västernorrland när de inte håller vårdgarantin på 90 dagar och t ex inte kallar tillbaka elev för medicinering av sin ADHD fastän de själva gjort utredningen av eleven. Avvikelse inkommit att regionen skickar brev till skolan så skolpersonal öppnar fastän brevet ska till Elevhälsovården och innehåller sekretessuppgifter på elev.

MLA utreder alla avvikelser samt informerar alltid vidare till verksamhetschef EMI. Ibland krävs det att MLA tar kontakt med externa kontakter, t ex vaccinsamordnare eller vaccinationsföretag som ingår i den skrivna avvikelsen.

Inga avvikelser har bedömts vara att det kommit till patientskada, så MLA tillsammans med verksamhetschef EMI har bedömt, att ingen av avvikelserna som kommit in under 2022 har behövt skicka vidare för Lex Maria.

Gällande avvikelserna om dokumentation, så visar det sig vara ofta vara brist i rutiner hos tidigare skolsköterskor, som inte längre är tjänstgörande hos oss. Men de bristerna påverkar fortfarande eleverna i grundskolan och gymnasiet eftersom deras EMI-journal följer dem genom hela deras skolgång.

För att förhindra avvikelser har vi successivt under 2022 arbetat kontinuerligt med dokumentationsutbildning i PMO för alla skolsköterskor och vi kommer fortsätta med det.

Vi har börjat få en samsyn hos oss skolsköterskor kring dokumentation, att det är viktigt att vi gör lika för att undvika händelser som blir till avvikelser.

Vi har arbetat fram att, för att inte missa några elever och vaccinationer, alltid skriva in vaccinationsordination på de alla elever som ska ha vaccin. Då finns ordinationen kvar i journalsystemet och minskar risken att elevernas vaccination glöms bort. Även korrekt

dokumentation i samband med vaccinationerna är viktig så det görs rätt samt att dubbelkolla datum på vaccinet innan vi ger det till eleven.

Vi har gemensamt bestämt att så fort man mottager dokument från andra vårdgivare, andra kommuner vid flytt, scannar man in i elevens journal så uppgifterna inte glöms bort.

Scanner underlättar för oss i det administrativa arbetet. Det underlättar också att vi kan ladda ner dokument från e-tjänsterna och föra in dem direkt i PMO.

Vi har sett över våra rutiner hur vi gör när elever börjar och slutar i våra skolor.

Det administrativa arbetet ökar allt mer och det finns flera möjligheter hur man kan minska på skolsköterskornas administrationstid.

Vi har under 2022 fått information om journalsystemet Prorenata som journalsystem för om 2024, det systemet har fler administrativa lösningar som kan minska den administrativa tiden för skolsköterskorna. Prorenata visar upp många bra möjligheter där t ex alla elevuppgifter uppdateras automatiskt vid adressändring i deras journalsystem så eventuellt blir det ett nytt journalsystem efter 2023.

Idag sitter vi och matar vi in alla uppgifter på eleverna själva, vilket är en väldigt tidskrävande arbetsuppgift. Det rör sig om elevens adress och uppgifter, vårdnadshavarnas uppgifter, lägga in eleven i klass samt klassbyten.

Det finns även en arkiveringstjänst både hos PMO och Prorenata där elevens EMI-journal, när eleven slutat på skolan inom kommunen, lagras digitalt i ett e-arkiv.

I dagsläget när eleven slutat på skolan inom kommunen skrivs elevens digitala journal ut på papper för att sedan arkiveras tillsammans med resterande pappersjournal som finns i centralarkivet i Ånge kommun för långtidslagring. Dessa arbetsuppgifter är tidskrävande och inte så miljövänliga.

Det finns en upplevelse hos skolsköterskorna att det saknas stöd från it att driva och utveckla dessa arbetsflöden, då skolsköterskorna tillsammans med skolläkare och skolpsykolog, är ensamma inom kommunen att arbeta inom journalsystemet PMO.

Eftersom de administrativa arbetsuppgifterna ökar så ser vi det viktigt och mycket önskvärt att kommunens it-support kan vara mer stöd för oss skolsköterskor rörande it-miljön och journalsystem.

Mål och strategier framtagna av EMI för kommande år, 2023

Genom:

- ...att följa basprogrammet och fortsätta med det enskilda hälsosamtalet för att arbeta för en god och säker arbetsmiljö för våra elever.
- ...att fortsätta erbjuda och vaccinera alla barn- och ungdomar enligt allmänna vaccinationsprogrammet för barn.
- ...fortsätta utveckla journalsystemet PMO – fortsätta utveckla vår egen dokumentation, syns tydligt i statistik att genom utbildning och samsyn så förhindrar vi avvikelser, genom rutin och enkelt kunna genomföra egenkontroll när det gäller dokumentation.
- ...fortsatt samarbete med regionen få ett bättre mottagande och mer kontroll över att tillgodose behovet för elever med psykisk ohälsa.
- ...att kunna slutföra digitaliseringen av vår metodbok. Arbetet uppdateras fortlöpande men det pågår också ett arbete för att i framtiden få en nationell metodbok för elevhälsans medicinska insatser.
- ...gott samarbete och konstruktiva lösningar kunna erbjuda eleverna en god och säker elevhälsa genom bemanning på skolläkarsidan och att få behålla den bemanning vi har i dagsläget för skolsköterskorna.
- ...samarbete med övriga aktörer i elevhälsan och på skolorna arbeta för att eleverna ska få samma möjligheter till stöd och hjälp oavsett vilken skola de tillhör.
- ...mer yrkesspecifik utbildning eftersom behovet är stort av fortlöpande utbildning inom elevhälsans medicinska insats eftersom vårt arbete omfattas av ett mycket brett kunskapsområde som kräver stor kompetens hos den enskilda skolsköterskan och skolläkaren.
- ...mer dialog och utbyten, samt konstruktiva dialoger, se över våra tjänster och dess innehåll.